

การจัดตั้งศูนย์ฟื้นฟูสมรรถภาพผู้มีภาวะพึ่งพิงร่วมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดเชียงใหม่

คณะเทคนิคการแพทย์ได้กำหนดอำนาจหน้าที่ไว้ว่า เป็นศูนย์กลางทางวิชาการ และงานวิจัย ตามแนวมาตรฐานวิชาชีพ และความเป็นสากล เพื่อประโยชน์สูงสุดแก่ประชาชนโดยส่วนรวม มีหน้าที่ผลิตบัณฑิตเทคนิคการแพทย์ รังสีเทคนิค กิจกรรมบำบัด และกายภาพบำบัด ทำวิจัยค้นคว้าองค์ความรู้ใหม่ทางด้านวิทยาศาสตร์สุขภาพ ให้บริการวิชาการแก่สังคมทั่วไป เน้นชุมชนเป้าหมายในเขตพื้นที่ภาคเหนือ ทำนุบำรุงและธำรงไว้ซึ่งศิลปวัฒนธรรมและเอกลักษณ์ของท้องถิ่น และประเทศไทย

ตามกรอบอำนาจหน้าที่ดังกล่าว คณะเทคนิคการแพทย์จึงได้นำความเชี่ยวชาญที่มีอยู่มาให้บริการวิชาการแก่ชุมชนเป้าหมายในเขตพื้นที่ภาคเหนือ ประกอบกับการเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ ในปีงบประมาณ 2563-2565 คณะฯ จึงร่วมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีข้อตกลงความร่วมมือกันอยู่แล้วในการจัดตั้งศูนย์ฟื้นฟูสมรรถภาพผู้มีภาวะพึ่งพิง 2 แห่ง ได้แก่ ศูนย์ฟื้นฟูสมรรถภาพผู้มีภาวะพึ่งพิง องค์กรบริหารส่วนตำบลดอยหล่อ อำเภอดอยหล่อ จังหวัดเชียงใหม่ และศูนย์ฟื้นฟูสมรรถภาพผู้มีภาวะพึ่งพิง องค์กรบริหารส่วน ตำบลแม่ก้า อำเภอสันป่าตอง จังหวัดเชียงใหม่ โดยมีวัตถุประสงค์ให้เป็นศูนย์ต้นแบบในการดูแลผู้มีภาวะพึ่งพิงในพื้นที่ เพิ่มโอกาสในการเข้าถึงการรักษา ลดภาระของผู้ดูแล และลดความแออัดในโรงพยาบาล รวมถึงเป็นการถ่ายทอดองค์ความรู้จากคณาจารย์ของคณะฯ ในการดูแลผู้มีภาวะพึ่งพิงให้กับอาสาสมัครสาธารณสุขและผู้ดูแล (care giver) ในพื้นที่ เพื่อให้ศูนย์ฟื้นฟูฯ ที่จัดตั้งขึ้นสามารถดำเนินการได้ด้วยตนเองอย่างยั่งยืนในอนาคต

จากการดำเนินการที่ผ่านมา ทำให้ศูนย์ฟื้นฟูฯ ทั้ง 2 ศูนย์ สามารถดูแล ผู้พิการ ผู้สูงอายุ และกลุ่มของเด็กที่ต้องการดูแลเป็นพิเศษในพื้นที่ ให้สามารถฟื้นฟูสมรรถภาพและส่งเสริมคุณภาพชีวิตของผู้พิการทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ และผู้สูงอายุในพื้นที่ให้ดีขึ้น คณะฯ และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้ององค์ความรู้สำหรับนำมาถ่ายทอดให้กับหน่วยงานอื่น ทำให้ศูนย์ฟื้นฟูฯ ทั้ง 2 ศูนย์ เป็นต้นแบบในการศึกษาดูงานจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั้งในจังหวัดเชียงใหม่และจากต่างจังหวัด

คณะเทคนิคการแพทย์ได้ตระหนักถึงความสำคัญในการประสานความร่วมมือทางวิชาการและการบริการสุขภาพตามนโยบายของรัฐบาลที่มุ่งเน้นให้มีการสนับสนุนและประสานงานระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง จึงได้ร่วมประชุมเพื่อหารือถึงความเป็นไปได้และประเมินแล้วเห็นว่าพื้นที่ขององค์กรบริหารส่วนตำบลร้องวัวแดง อ.สันกำแพง จ.เชียงใหม่ มีศักยภาพในการจัดตั้งศูนย์ฟื้นฟูสมรรถภาพผู้มีภาวะพึ่งพิงได้ ในปี 2566 จึงเกิดบันทึกข้อตกลงความร่วมมือระหว่างคณะเทคนิคการแพทย์กับองค์กรบริหารส่วนตำบลร้องวัวแดงขึ้น โดยได้เปิดศูนย์ฟื้นฟูสมรรถภาพผู้มีภาวะพึ่งพิงตำบลร้องวัวแดง เมื่อวันที่ 28 มีนาคม 2566 ปัจจุบันศูนย์ฟื้นฟูสมรรถภาพผู้มีภาวะพึ่งพิงตำบลร้องวัวแดง สามารถให้บริการฟื้นฟูสภาพผู้พิการทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ ทุกเพศ ทุกวัย โดยใช้ผู้ดูแล อสม. และประชาชนผู้สนใจที่ผ่านการอบรม มีการออกเยี่ยมบ้านผู้พิการ นัดหมายผู้พิการมาฝึกที่ศูนย์ฟื้นฟูฯ จัดหารถรับส่งในการเดินทางจากบ้านผู้พิการมายังศูนย์ฟื้นฟูฯ ในรายที่ญาติไม่สามารถมาส่งได้ ซึ่งการดำเนินการในระยะแรกนี้อยู่ภายใต้การดูแลอย่างใกล้ชิดจากทางคณะเทคนิคการแพทย์ โดยคณาจารย์ นักกายภาพบำบัด นักกิจกรรมบำบัดของทางคณะฯ ทำหน้าที่เป็นที่ปรึกษาวิชาการ นอกเหนือจากการจัดตั้งศูนย์ฟื้นฟูฯ คณะฯ ได้จัดกิจกรรม/โครงการ ด้านวิชาการและการพัฒนาคุณภาพนักศึกษา เพื่อฝึกประสบการณ์ให้กับ

นักศึกษาโดยใช้ชุมชนเป็นฐาน ในพื้นที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลร้องวัวแดง เช่น กิจกรรมการเรียนรู้แบบสหสาขาวิชาชีพ (Inter-professional Education) เพื่อดูแลสุขภาพประชาชน ซึ่งเป็นการนำนักศึกษาทุกสาขาวิชาที่คณะฯ เปิดสอนร่วมกับนักศึกษาของคณะต่าง ๆ ด้านวิทยาศาสตร์สุขภาพ ลงพื้นที่เพื่อเรียนรู้ปัญหาของชุมชน และให้คำแนะนำด้านสุขภาพแก่ประชาชนในพื้นที่ และการจัดกิจกรรมกายภาพบำบัดสัมผัสชุมชนที่มีการลงพื้นที่เยี่ยมบ้านผู้สูงอายุและผู้มีภาวะพึ่งพิง และให้การรักษาผู้สูงอายุที่มีปัญหาทางโครงสร้างและกล้ามเนื้อ และการวัดสมรรถภาพทางกายให้กับผู้สูงอายุ

ในปีงบประมาณ 2567 เทศบาลตำบลสันทรายหลวง อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ ได้เข้าหารือร่วมกับผู้บริหาร และคณาจารย์ของคณะเทคนิคการแพทย์ ในการศึกษาความเป็นไปได้ในการจัดตั้งศูนย์ฟื้นฟูฯ ในพื้นที่เทศบาลตำบลสันทรายหลวง คณะทำงานจากคณะเทคนิคการแพทย์จึงได้ลงพื้นที่เพื่อศึกษาความพร้อมของสถานที่ และนำไปสู่การทำบันทึกข้อตกลงความร่วมมือระหว่างคณะเทคนิคการแพทย์กับเทศบาลตำบลสันทรายหลวงขึ้น โดยมีความมุ่งหวังที่จะช่วยให้บริการด้านการฟื้นฟูสมรรถภาพ และส่งเสริมคุณภาพชีวิตของผู้พิการทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ และผู้สูงอายุในพื้นที่ให้ดีขึ้น และเพื่อให้เกิดประโยชน์กับทั้ง 2 ฝ่าย จึงมีข้อตกลงร่วมกันโดยมีรายละเอียดความร่วมมือดังนี้

(1) ประเด็น/เรื่องในการมีส่วนร่วม

- 1) ให้มีการดำเนินการศึกษา วิจัยและพัฒนาาร่วมกัน โดยมุ่งเน้นการศึกษาและพัฒนาแนวทางองค์ความรู้ด้านต่าง ๆ ที่สามารถนำมาใช้ประโยชน์ในการปฏิรูประบบสุขภาพแก่ประชาชนในชุมชน
- 2) ให้มีการใช้ห้องปฏิบัติการและเครื่องมือวิทยาศาสตร์ ของคณะเทคนิคการแพทย์ หรือหน่วยงานสนับสนุนอื่น ตลอดจนหน่วยงานในพื้นที่ ได้แก่ เทศบาลตำบลสันทรายหลวง โรงเรียน ตลาด และพื้นที่อื่น ๆ ที่จำเป็นเกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานชุมชน
- 3) ให้มีการร่วมมือกันแสวงหาทรัพยากรจากแหล่งทุนภายนอก เพื่อเป็นทุนเสริมสำหรับการปฏิบัติงานชุมชนด้านต่าง ๆ
- 4) ให้มีการร่วมมือกันในการพัฒนาบุคลากร โดยการประชุม ฝึกอบรม สัมมนา และดูงานในหน่วยงานอื่น ๆ เพื่อการพัฒนาและเพิ่มขีดความสามารถของบุคลากรทั้งสองฝ่ายให้สูงขึ้น ตลอดจนการแลกเปลี่ยนหรือถ่ายทอดความรู้ทางวิชาการซึ่งกันและกัน

(2) สรุปข้อมูลของผู้มีส่วนร่วม

- 1) คณะเทคนิคการแพทย์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ จะจัดคณาจารย์ บุคลากร และนักศึกษา ในการกำกับดูแล คัดกรอง เชิญชวนประชากรกลุ่มเป้าหมาย ฝึกอบรม การออกฝึกปฏิบัติงานภาคสนาม และการทำวิจัยในชุมชนในพื้นที่ที่กำหนดสำหรับโครงการย่อยต่าง ๆ ในเขตความรับผิดชอบของเทศบาลตำบลสันทรายหลวง โดยอาศัยค่าใช้จ่ายตามข้อตกลงของแต่ละโครงการ ภายใต้คณะเทคนิคการแพทย์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ร่วมกับเทศบาลตำบลสันทรายหลวง

- 2) เทศบาลตำบลสันทรายหลวง จะให้การสนับสนุนงานวิจัยและกิจกรรมพัฒนานักศึกษาในด้านการประสานงานกับชุมชนเพื่อกำหนดประชากรกลุ่มเป้าหมายสำหรับโครงการย่อย อำนวยความสะดวกในการออกปฏิบัติงานภาคสนามในชุมชนในแต่ละคราว และจัดให้มีฝ่ายที่รับผิดชอบงานส่งเสริมสุขภาพประชาชนเพื่อการดำเนินการอย่างต่อเนื่องและยั่งยืน โดยเจ้าหน้าที่จากโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลและเทศบาลตำบลสันทรายหลวงมีส่วนร่วมด้วย เพื่อวิเคราะห์ปัญหาและร่วมมือดำเนินการกำหนดแนวทางเพื่อแก้ไขปัญหาและส่งเสริมสุขภาพแก่ประชาชนในท้องถิ่น

(3) ผลการมีส่วนร่วม

- 1) คณะทำงานจากคณะเทคนิคการแพทย์ ยังคงลงพื้นที่อย่างต่อเนื่องในการดูแลผู้สูงอายุและผู้พิการที่มาใช้บริการที่ศูนย์ฟื้นฟูฯ องค์การบริหารส่วนตำบลร่องวัวแดง อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่ โดยตั้งแต่เริ่มเปิดให้บริการในปี 2566 จนถึงปัจจุบัน (มีนาคม 2567) มีผู้มารับบริการเฉลี่ยเดือนละ 30 ราย ซึ่งมารับบริการอย่างต่อเนื่อง โดยมีจำนวนครั้งการให้บริการเฉลี่ยเดือนละ 100 ครั้ง
- 2) ภาควิชากายภาพบำบัด นำนักศึกษาสาขากายภาพบำบัดไปจัดกิจกรรมกายภาพบำบัดสัมผัสชุมชน ณ พื้นที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลร่องวัวแดง เพื่อให้การรักษาผู้สูงอายุที่มีปัญหาทางโครงร่างและกล้ามเนื้อ และการวัดสมรรถภาพทางกายให้กับผู้สูงอายุ รวมถึงการออกเยี่ยมบ้านผู้มีภาวะพึ่งพิง
- 3) มีการลงนามข้อตกลงความร่วมมือทางวิชาการระหว่างคณะเทคนิคการแพทย์ และเทศบาลตำบลสันทรายหลวง เมื่อวันที่ 12 ธันวาคม 2566
- 4) คณะฯ จัดสรรงบประมาณเงินรายได้จากคณะเทคนิคการแพทย์ ประจำปีงบประมาณ 2567 จำนวน 30,000.- บาท และจากภาคศึกษากิจกรรมบำบัดจำนวน 15,000.- บาท ร่วมกับงบประมาณในการดำเนินงานจากเทศบาลตำบลสันทรายหลวง จำนวน 10,000,000.- บาท สำหรับดำเนินการด้านอุปกรณ์และสถานที่ การฝึกอบรม รวมถึงงบประมาณในการดำเนินการภายหลังการจัดตั้งศูนย์ฟื้นฟูฯ
- 5) เทศบาลตำบลสันทรายหลวงอยู่ระหว่างการปรับปรุงอาคารเพื่อรองรับการจัดศูนย์ฟื้นฟูฯ
- 6) คณะทำงานจากคณะเทคนิคการแพทย์ได้เข้าร่วมหารือกับนายกเทศมนตรีตำบลสันทรายหลวง ผู้อำนวยการกองสาธารณสุข เทศบาลตำบลสันทรายหลวง เมื่อวันที่ 13 กุมภาพันธ์ 2567 ในการจัดทำรายการเครื่องมือ และอุปกรณ์ที่จำเป็นสำหรับใช้ในศูนย์ฟื้นฟูฯ เพื่อดำเนินการจัดซื้อต่อไป

(4) การนำผลจากการมีส่วนร่วมไปปรับปรุงพัฒนาการดำเนินงาน

เนื่องจากการดำเนินการของศูนย์ฟื้นฟูฯ ที่ผ่านมามีความสนใจจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหลายแห่งที่มาศึกษาดูงาน ทำให้มีการร้องขอเพื่อทำความร่วมมือกับคณะฯ หลายแห่ง อย่างไรก็ตาม เนื่องจากการดำเนินการในแต่ละแห่งต้องอาศัยเวลาในการลงพื้นที่โดยคณาจารย์ที่ให้คำปรึกษา ซึ่งไม่สามารถดำเนินการในพื้นที่หลายแห่งได้ในคราวเดียวกัน คณะฯ โดยคณะกรรมการบูรณาการบริการวิชาการแก่สังคมกับการวิจัยและการเรียนการสอนในชุมชน จึงได้จัดตั้งคณะทำงานสำหรับดูแลการดำเนินการจัดตั้งศูนย์ฟื้นฟูฯ โดยเฉพาะเพื่อทำหน้าที่ในการประเมินความพร้อมการจัดตั้งศูนย์ฟื้นฟูฯ ประสานงาน ส่งเสริม และให้คำแนะนำเจ้าหน้าที่ของศูนย์

ฟื้นฟูฯ นอกจากนี้ในส่วนของคุณฯ โดยมีการจัดการความรู้ (Knowledge Management) โดยการถอดบทเรียน และแนวปฏิบัติที่ดี (Best Practice) จากคณาจารย์อาวุโสที่มีประสบการณ์ ในด้านการสอน และการบริการ วิชาการด้านการดูแลผู้สูงอายุ ผู้พิการ และผู้มีภาวะพึ่งพิง และเป็นผู้ร่วมดำเนินการโครงการจัดตั้งศูนย์ฟื้นฟูฯ ตั้งแต่ระยะเริ่มแรก เพื่อจัดเก็บเป็นคลังความรู้ เพื่อใช้ในแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และการพัฒนาทีมคณาจารย์รุ่นใหม่ เพื่อให้มีความพร้อมสำหรับการให้คำปรึกษาแก่ศูนย์ฟื้นฟูฯ ที่อาจมีการดำเนินงานเพิ่มขึ้นต่อไปในอนาคต รวมถึง ให้อาจารย์รุ่นใหม่เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดตั้งศูนย์ฟื้นฟูฯ ในทุกขั้นตอนของการดำเนินงานเพื่อเป็นการถ่ายทอด องค์ความรู้ และฝึกประสบการณ์ให้กับอาจารย์รุ่นใหม่
